

WHITE HOUSE / GREEN HOUSE

En processpårande undersökning av klimatfrågan i USA

Abstract

This thesis examines the process of securitization of the environmental issue in the United States. By using the theories of sectoral security and securitization by Barry Buzan and Ole Waever, commonly known as the Copenhagen school we go beyond the traditional security frames and examine where the environmental issue in the United States stand today within the securitization spectrum. The securitizing spectrum includes three levels in which an issue can be place: non-politicised, politicised and securitized.

The problem, which we wish to address, is if there is a movement of the environmental issue in the United States towards becoming a securitized issue. In the light of these circumstances we also wish to explore who is behind the movement and also find out where the issue stand today. We do believe that Al Gore is a securitizing actor and examine his role in the movement of the environmental issue

We have come to the conclusion that there is an ongoing process of securitization in which the environmental issue have moved from being politicised to becoming securitized.

Keywords: Copenhagen school, Securitization, Environmental Security, Al Gore, USA

Characters: 66 670

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Inledning och syfte	1
1.2	Frågeställning	2
1.3	Historisk Bakgrund	2
1.4	Metod	3
1.4.1	Material	4
1.4.2	Källkritik	4
1.5	Avgränsningar	5
1.6	Disposition	6
2	Teori	7
2.1	Köpenhamnsskolan	7
2.1.1	Sectoral Security	7
2.1.2	Securitization.....	8
2.1.3	Centrala moment och aktörer i Securitization processen.....	9
2.2	Kritik mot Köpenhamnsskolan.....	10
3	Security	11
3.1	Utveckling av Security	11
3.2	Environmental Security.....	12
3.2.1	Mänskliga och Naturliga Miljöproblem.....	12
3.2.2	Fyra Subgrupper av Environmental Security	13
4	USA och Miljön	14
4.1	Amerikansk Miljöpolicy	14
4.2	Problematiken runt Miljöfrågan i USA.....	15
4.3	Miljöfrågan enligt Michael Wood.....	16
4.4	Miljöfrågan enligt Al Gore.....	17
4.4.1	An Inconvenient Truth	18
4.5	Förändringar i Amerikansk Miljöpolicy	19
5	Identifikation av Processen	21
5.1	Al Gore – Securitizing Actor?.....	21

5.1.1	An Inconvenient Truth som Speech Act	22
5.1.2	Vad anges som Referensobjekt?	22
5.2	Reaktioner	23
5.3	Var i Securitizationprocessen befinner sig Klimatfrågan?.....	24
6	Slutsatser.....	25
7	Referenser.....	26

1 Inledning

1.1 Inledning och syfte

USA har under större delen av det förra århundradet utgjort en supermakt. Den nationella säkerheten har säkrats med hjälp av en militär överlägsenhet. Denna klassiska syn på nationell säkerhet har dock under senare år fått tänkas om då en rad icke-militära hot som 9/11 och Orkanen Katarina visat att det inte går att värja sig mot samtliga nationella hot med militära medel.

Energi är navet i alla länders ekonomi och den policy förändringar som behövs för att minska utsläppen skapar svåra politiska frågor då det medför väldigt höga kostnader då man till exempel måste halvera koldioxid utsläppen för att stabilisera de koncentrationer av koldioxid som redan finns (Chasek et. al. 2006:115).

Då USA står för 23.2 % av världens växthusgaser men endast 4,7 % av jordens befolkning (Barnett 2007:191) tycker vi att miljöfrågan bör ha kommit fram i ljuset efter de naturkatastrofer som årligen drabbar USA i form av skogsbränder, tornados och orkaner. Speciellt orkanen Katrina som ödelade New Orleans och fick massiv uppmärksamhet i media bör ha skapat vissa frågor hos den amerikanska allmänheten om huruvida deras påverkan på miljön påverkar dem själva. Miljösäkerhet som vi tar upp den här innebär inte att det ligger ett hot mot miljön men att det ligger ett hot mot samhället orsakat av miljön (Sheehan 2005:102). Vi vill analysera miljöfrågans status i USA och se vart den står och vart den är på väg genom att använda oss av Ole Waevers modell för processen ”securitization”.

Syftet med denna uppsats är att med fokus på global uppvärmning belysa utvecklingen av synen på klimatfrågan i USA under perioden 2001 till 2007. Teorin vi har valt att använda oss av är en analysmodell kallad ”Securitization” vilken är en del av den så kallade Köpenhamnskolan, vilken i sin tur är ett nytänkande perspektiv på säkerhetsstudier. Vi har alltså valt att applicera Köpenhamnskolan på USA med förhoppningar att se om det är på väg att ske en förändring av dess status sedan miljöhotet mot amerikansk ekonomi och samhälle inte längre kan förnekas.

USA valde 2001 att inte delta till ett försök att minska koldioxid utsläppen, och därmed försöket att bromsa växthuseffekten, enligt Kyotoprotokollet på grund av att de ansåg utsläpps begränsningarna och villkoren vara orättvisa mot USA gentemot Kina och Indien (Wood 2007), och man ansåg också på att den

amerikanska ekonomin går i första hand och man vill inte bromsa den på något sätt.

1.2 Frågeställning

Syftet med denna uppsats är att belysa utvecklingen av miljöfrågans status i USA med betoning på perioden 2001 till 2007 och att se var den står idag. Med status menar vi var den står i det securitizing spektrum som är en del av Köpenhamnskolan och består av nivåerna non-politicized, politicized och securitized. Vår frågeställning blir således:

Är klimatfrågan på väg att skifta till en mer securitized nivå inom securitization spektrumet i USA?

Vi vill även ta reda på vilka aktörer som är delaktiga i den securitizing process som vi tror miljöfrågan genomgår just och ställer oss även frågan:

Var inom securitizing spektrumet står miljöfrågan idag och vilka är aktörerna bakom?

1.3 Historisk Bakgrund

USA har under större delen av det förra århundradet tillsammans med det forna Sovjet utgjort en supermakt. Den nationella säkerheten har säkrats av militär överlägsenhet. Under 2000-talet har landet skakats av en rad icke-militära hot, 9/11 och Orkanen Katarina, som rivit upp stora sår i den gamla synen på säkerhet. Sårbarheten hos det amerikanska folket har blottats och dessa katastrofer i samband med aktörer som belyser de bakomliggande problemen och kräver åtgärder från regeringsnivå öppnar ögonen mer för folket över vad som bör göras åt problemen.

Sedan början av 1990-talet har en del framstående personer stigit fram och anammat den nya synen på säkerhet som inte endast utgår ifrån militär säkerhet utan kan innebära miljö-, ekonomisk, samhällelig eller politisk säkerhet (Mutimer 2007:60). Barry Buzan lade up sin teori om sectoral security som delar in säkerhetsbegreppet i tidigare nämnda sektorer och Ole Waever lade fram ett

analytiskt ramverk för att kunna avgöra när en fråga eller ett problem blir en säkerhetsfråga. Inom området miljösäkerhet, environmental security, som vi ämnar belysa i denna uppsats har vi valt att rikta stor uppmärksamhet mot USA: s före detta vicepresident som redan 1990 hävdade att det globala miljöproblemet blivit en fråga för nationell säkerhet i USA (Barnett 2001:77). 1992 utkom Al Gores bok *Earth in the Balance* som var en del av hans personliga resa ”in search of a true understanding of the global ecological crises and how it can be resolved” (Gore 1992:1) i vilken han anser att vi måste sätta räddandet av miljön som en central gemensam del för civilisationen (Ibid. 1992:269). Men det är inte bara Al Gore som insett problemen med klimat hotet Andra framstående ledare som ställde upp för att försöka belysa miljöproblem, skapa förståelse och komma till rätta med problemen var Sovjets siste ledare Mikhail Gorbachev som 1993 skapade organisationen Green Cross International vilken förespråkar en global förändring av värderingar om hur människor behandlar jorden, ett nytt förstående för global interdependens och ett delat ansvar för naturen (Gorbachev 2005: xviii). Gorbachev efterfrågar i förordet till boken *State of the World* en ”Global Glasnost” vilket står för en öppen, transparent och allmän dialog mellan stater, regeringar och medborgare för att skapa en konsensus runt de utmaningar vi står inför (Ibid.).

1.4 Metod

Uppsatsen har karaktären av en fallstudie där vi studerar en process utifrån Ole Waevers teori om securitization. Den process vi ämnar undersöka är förändringen av miljöfrågans status från en fråga med lägre prioritet till en etablerad säkerhetsfråga. Självklart blir studien ingen renodlad fallstudie då antalet analysenheter inom vår tidsram är fler än en då vi registrerar en ny analysenhet varje gång vi sätter värde på någon av de variabler som ingår i underökningen (Esaiasson et al 2004:119). Då vår frågeställning är väldigt konkret så passar en fallstudie utmärkt då fallstudier besvarar en fråga omedelbart endast på en väldigt konkret nivå (Lundquist 1993:113).

Vidare har studien en teorikonsumerande karaktär. Vid teorikonsumerande underökningar sätter man fallet i centrum vilket innebär att det inte ligger någon större vikt vid huruvida resultaten är giltiga vid andra fall. Vi är inte ute efter att generalisera utan endast pröva hur ett antal faktorer ger en bra förklaring till den process vi har valt att undersöka. (Esaiasson et al 2004:98). Vi tänker pröva ett antal faktorer för att se huruvida processen vi följer, miljöfrågans securitization, följer den teori vi har valt.

Vi har vidare en ambition att använda oss av en så kallad process spårning där ”nyckeln till en ökad förståelse av fenomenet som intresserar oss är att inte stirra sig blind på det slutgiltiga utfallet” (Esaiasson 2004:142) utan vi kommer att se hur små del beslut eller händelser kan leda fram till ett utfall (ibid.), många bäckar små..., det vill säga en securitization av miljöfrågan i USA. Nu är det inte säkert

att denna process är avslutad men vi vill genom att följa upp olika händelser se om det är en process igång och i så fall hur långt gången den är.

1.4.1 Material

Det material vi kommer att använda i undersökningen är av både primär och sekundär karaktär, då vi använder oss av både officiella uttalanden, artiklar samt andra forskares undersökningar. Det finns en god tillgång av primärmaterial och det fenomen vi ämnar undersöka ligger efter 2001. På grund av tidsmässiga och ekonomiska resurser har vi gjort bedömningen att det är bättre att arbeta med redan befintligt material och således inte gjort någon egen undersökning/enkät/intervju.

Vi använder av oss av mycket material som redan existerar det vill säga texter som beskriver teori och empiri. I empiri delen använder vi oss också av material vi skapat själva genom direkt observation (Lundquist 1993:107) där vi syftar till en föreläsning av USA: s Sverigeambassadör Michael Wood och även till material i form av texter från Vita Husets hemsida.

Det finns mängder med material som relaterar till ämnet klimatförändringar och dess potentiella konsekvenser. Dokumentärfilmer som skildrar klimathot och global uppvärmning finns det ingen brist på. Den film vi använder av oss för att beskriva en speech act är Al Gores film *An Inconvenient Truth* som kom 2006 där han med fokus på klimatförändringar förklarar hur dessa kan vara ett existentiellt hot. Denna film har fått stor uppmärksamhet och det har 2007 dykt upp liknande filmer med liknande syften, att förmedla för människor faran med klimatförändringar och global uppvärmning. Bland annat har det nyligen dykt upp en film som heter *the 11th hour* i USA och Sverige finns även representerat med Folke Rydéns film *Expedition Linné*.

1.4.2 Källkritik

I varje vetenskaplig undersökning är Källkritisk medvetenhet är ett centralt inslag. En utförlig källkritisk diskussion kommer vi dock inte att utföra i denna uppsats. Vi vill dock poängtera att trots att vi använder oss av material som vi i huvudsak bedömer som tillförlitligt, självklart är medvetna om den källkritiska problematiken. Huvuddelen av det material vi använder i uppsatsen består av officiella uttalanden och andra försthandskällor. Vidare ligger de tidsmässiga ramarna för arbetet på vår sida om millennieskiftet, vilket innebär att det mänskliga minnets brister kanske inte har hunnit förvränga empirin.

Vid försthandskällor som till exempel USA: s Sverige ambassadör Michael Wood måste man ta i beaktande att han är en gammal barndomsvän till George Bush vilket han själv har nämnt vilket kan göra att han med sin nära relation till presidenten och anställd under honom ger en väldigt positiv bild av den nuvarande amerikanska regeringen och de framsteg de gör för miljön. Bland annat gör Michael Wood ett utmärkt jobb med att belysa den energi besparings mål George

Bush har satt upp ur en strikt miljöproblematisk synvinkel när det i själva verket, som man kan förstå det om man själv läser George Bushs State of the Union tal 2007, handlar om att göra USA oberoende av import av energi för att minska hotet från terrorister och fientligt inställda stater mot USA: s energi behov. Att de nya energikällor man söker för att göra sig oberoende är i form av ren energi som syftar till att minska utsläppen är ett sätt att slå två flugor i en smäll. I fallet med Michael Wood är vi intresserade av sättet att resonera runt miljöfrågor utifrån ett officiellt amerikanskt håll. Föreläsningen av Michael Wood ligger på ett utsago plan där han ger sin bild av verkligheten (Lundquist 1993:109) utifrån hur han ser den. Vid närmre efterforskning kan man utröna att verklighetsplanet ser annorlunda ut i fråga om motiv till de beslut USA har tagit om att satsa pengar på vidare forskning. Michael Wood gav vid sin föreläsning en bild av att miljöproblem som global klimatförändring skulle ligga bakom det ökade intresset för alternativ energi medan man vi läsning av George Bushs State of the Union tal kan dra slutsatsen att motivet att skapa alternativ är att slippa vara beroende av energiimport och de säkerhetsproblem och den sårbarhet för USA som det medför. Det råder inga tvivel om att USA söker minska sitt beroende av fossila bränslen och vill satsa på alternativ energi som är renare men motivet till denna ändrade policy är tvetydigt.

1.5 Avgränsningar

Inom Köpenhamnskolan som består av sectoral security och securitization processen ämnar vi använda oss av securitization processen som ramverk för vår analys. Sectoral security används bara i den mån att vi analyserar en sektor som står utanför det traditionella säkerhetstänkandet. Vi gör alltså ingen analys av varför environmental security är en del av det nya säkerhetstänkandet utan beskriver bara vad environmental security innebär och dess förhållande till traditionell säkerhet.

I denna uppsats så skriver vi på många ställen om klimatfrågan, miljöproblem och klimatproblem och med dessa olika begrepp så syftar vi till problemet med klimatförändringar och global uppvärmning. Begrepp som till exempel miljöfrågan kan ha en väldigt bred innebörd och bland annat så har vi en redogörelse för begreppet environmental security och dess olika delar och vad de innebär.

Vid alla referenser till George Bush så menar vi nuvarande presidenten George W Bush och om vi vid något tillfälle skulle syfta på ex president George Bush, George W Bushs far, så kommer det att tydliggöras. Vita Huset kan också komma att användas och bör ses som en referens till George W Bush och hans administration.

1.6 Disposition

Efter ett inledande kapitel där syfte och frågeställning och en historisk bakgrund luftas tillsammans med metod, material, källkritik och avgränsningar kommer vi att i kapitel två redogöra för Köpenhamnskolan. Vi kommer att ta upp och redogöra för de delar av Köpenhamnskolan som vi har valt att använda oss av. Dessa är Barry Buzans sectoral security teori och Ole Waeverns teori om securitization vilken kan ses som ett ramverk för att analysera hur en fråga blir securitized. Vi kommer även i kapitel två redogöra för kritik som har riktats mot Köpenhamnskolan.

I kapitel tre kommer vi att redogöra för begreppet security, traditionell syn på begreppet och den senare utökade synen på begreppet. Vi kommer även att ge en djupare belysning av begreppet environmental security och vad som ingår i det begreppet. Detta kapitel är till för att upplysa om säkerhetsbegreppet vilket har en relevant roll i Köpenhamnskolan. Vi tar även upp och belyser den del av environmental security som vi ämnar använda oss av.

Kapitel fyra ägnas åt empiriskt material som amerikansk miljöpolicy, problemen runt miljöfrågan i USA. Vi har även en del där USA:s Sverige ambassadör redogör för hans syn på miljön vilket känns relevant då han är nära vän till George W Bush och har verkat på sin post sedan juni 2006. Vi tar även upp Al Gore och hans arbete för miljöfrågan samt en redogörelse av hans film *An Inconvenient Truth*. Vidare tar vi i detta kapitel utifrån officiella skrifter från Vita Huset upp eventuella policy förändringar i USA gentemot klimat/miljöfrågan.

Kapitel 5 ägnas åt en analys av empirin med teorin om securitization som hjälp. Vi tar reda på om Al Gore är en securitizing actor och om filmen *An Inconvenient Truth* är en speech act. Vi analyserar också reaktioner på Gores arbete och avslutar med att ta reda på var i securitizing spektrumet klimatfrågan befinner sig.

Det slutliga kapitel 6 ägnas åt slutsatser där vi försöker besvara vår inledande fråga.

2 Teori

2.1 Köpenhamnsskolan

Den teori vi har valt att använda oss av är en analysmodell kallad "securitization" vilken är en del av den så kallade Köpenhamnsskolan vilket är ett nytänkande perspektiv på säkerhetsstudier vilket reflekteras i boken *Security: A Framework for Analysis* av Barry Buzan, Ole Waever och Jaap de Wilde. Köpenhamnsskolan står för en ny syn på begreppet säkerhet och ger också ett ramverk för analys av hur en fråga eller ett problem blir "securitized" eller "desecuritized" och har sitt ursprung från konflikt- och fredsforsknings institutet (COPRI) i Köpenhamn (Emmers, 2007:110).

Med ny syn på begreppet säkerhet menas att Köpenhamnsskolan har utvecklat och breddat begreppet säkerhet till att innefatta andra problemområden än det traditionellt militära vilket då står för den äldre inriktningen på begreppet säkerhet. Köpenhamnsskolan definierar internationell säkerhet som en överlevnadsfråga eller existentiell fråga vilket ligger i linje med den militära aspekten av säkerhet. När en fråga eller ett problem presenteras som ett existentiellt hot mot ett referensobjekt. Boken *Security: A Framework for Analysis* som har kommit att förkroppsliga Köpenhamnsskolan bygger på två koncept utvecklingar av säkerhetsstudier (Mutimer 2007:60) framförda av Barry Buzan och Ole Waever vilka redogörs för nedan. Anledningen till att vi valt oss av Köpenhamnsskolan som teori är att den är ett alternativ till den traditionella synen på säkerhet. Köpenhamnsskolan tillåter oss att se på klimatförändringen som ett säkerhetshot vilket i sin tur möjliggör ett användande av Ole Waevers securitization modell för att undersöka möjligheten att klimatfrågan är på väg att bli en säkerhetsfråga, sker det en process inom vilken klimatproblemet blir securitized.

2.1.1 Sectoral Security

Det första konceptet togs fram av Barry Buzan under 1980-talet, vilket ligger till grund för stor del av det nya säkerhetstänkandet (Sheehan 2005:2), och går under begreppet sektor analys, sectoral security, där han går emot den tidigare säkerhetsdiskursens syn att säkerhet endast innefattar militär säkerhet. Buzan utvecklar fem olika sektorer som innefattas av begreppet säkerhet. Buzan breddar

begreppet säkerhet till att förutom militär säkerhet innefatta miljö, ekonomisk, samhällelig och politisk säkerhet (Mutimer 2007:60). Referensobjektet, det som hotas, går ifrån att endast vara staten till att innefatta till exempel habitat eller nationell ekonomi. Inom Köpenhamnskolan går man också från att bara inkludera statliga aktörer till att inkludera icke-statliga aktörer (Emmers 2007:110) vilket ger ytterligare bredd till begreppet security.

2.1.2 Securitization

Det andra konceptet är Ole Waevers idé om Securitization inom vilken Waever anser att en säkerhetsfråga är en säkerhetsfråga på grund av att den har blivit "securitized". Enligt Waever blir en fråga en säkerhetsfråga genom en serie av "speech-acts" (Mutimer 2007:61) där en fråga läggs fram som ett existentiellt hot för en publik och om de godtar upplägget kommer det leda till att frågan blir securitized och politiska åtgärder utöver det vanliga kommer att genomföras. Även om en fråga läggs fram som ett existentiellt hot och godtas som ett sådant behöver det i verkligheten inte vara det (Ibid.).

Köpenhamnskolan lägger fram ett spektrum inom vilket en fråga kan placeras och röra sig. Vilken fråga som helst kan bli placerad inom spektrumets tre delar det vill säga:

- **Non-politicized** – Problemet ges inte utrymme i statlig policy och tas inte upp i allmänna debatter
- **Politicized** – Problemet är en del av statlig policy och behandlas genom vilken behandlas genom statliga bestämmelser
- **Securitized** – Problemet är securitized när det kräver åtgärder från staten som ligger utöver normal behandling av ett problem, extraordinära åtgärder. (Emmers 2007:111)

Vad som händer när man tar en fråga och gör den till en säkerhetsfråga eller ger den en status inom begreppet security är att den går från att vara en fråga på normal politisk nivå, "politicized", genom att den blir föremål för åtgärder som tas på en nivå över vad som är normalt på politisk nivå (Buzan et al 1998:23), frågan ges större utrymme och behandlas med åtgärder utöver det vanliga. Den som tar sig an en fråga och jobbar för att ta den till en securitized nivå kallas securitizing actor och denne aktör lägger fram den som ett existentiellt hot mot ett referensobjekt (Emmers 2007:112)

Securitizing actors för fram sitt budskap genom en så kallad speech act där de med säkerhets termer lägger fram ett problem som ett existentiellt hot mot ett referens objekt. Referens objektet kan bestå av individuella personer eller grupper av människor till exempel flyktingar men kan även innefatta områden som ekonomi, samhälle, nationell suveränitet (Ibid. 2007:113). Det finns även desecuritizing actors vilka i motsats till securitizing actors för en fråga bakåt i securitizing spektrumet från en securitized nivå till en politicized nivå (Ibid.).

Frågan anses alltså inte längre vara ett existentiellt hot mot ett referensobjekt. Frågor förflyttas inom spektrumets tre nivåer och när de rör sig handlar det antingen om en securitization eller om en desecuritization.

För att en fråga ska bli securitized använder sig Köpenhamnskolan av en två-steps process. Processen inleds med att en fråga, ett ämne, en person eller ett ting läggs fram som ett existentiellt hot mot ett referensobjekt (Ibid.). Den som lägger fram frågan eller motsvarande som ett hot är den som kallas securitizing actor och det kan vara en stat men också organisationer eller andra grupper eller personer, dock domineras securitizing actors av aktörer med stark ställning eller av, i samhället, framstående aktörer som ofta har störst möjlighet att lyckas (Ibid.). För att en fråga ska få status som securitized krävs det att steg två i processen avklaras vilket innebär att securitizing aktören lyckas övertyga en relevant publik vilken kan utgöras av allmänheten, politiker eller andra grupper med inflytande (Ibid.). Om securitizing aktören lyckas övertyga att en viss fråga är ett existentiellt hot så kan det leda till åtgärder utöver det vanliga, dessa åtgärder behöver inte vara rumsrena eller civiliserade, och åtgärder behöver inte heller genomföras.

För att en fråga ska genomgå en framgångsrik securitizing process behöver endast frågan läggas fram som ett existentiellt hot och mottas och accepteras av en publik (Buzan et al 1998:25). En central del i två-steps är det som kallas speech act där en securitizing aktör lägger fram en fråga som ett existentiellt hot och det är genom att Köpenhamnskolan kopplar begreppen säkerhet och överlevnad som de kan använda sig av deras breddning av konceptet säkerhet då det har kopplingar till den traditionella synen på säkerhetshot nämligen att de utgör ett existentiellt hot (Emmers 2007:113). Så för att en fråga således ska bli securitized så måste den läggas upp som ett existentiellt hot mot ett referensobjekt och accepteras av en publik med makt att genomföra förändring. Om de inte lyckas övertyga en publik med tillräcklig makt för att genomföra extraordinära åtgärder så har frågan inte blivit securitized utan det har endast skett ett "securitizing move" av frågan (Buzan et al 1998:25).

2.1.3 Centrala moment och aktörer i Securitization processen

- **Securitizing actor** – Är den eller de som verkar för att en fråga ska bli securitized
- **Speech act** – Den del av securitization processen där en securitizing actor framställer en fråga eller problem som ett existentiellt hot mot ett referensobjekt.
- **Referensobjekt** – Det som är existentiellt hotat och som har en legitim rätt till överlevnad.
- **Relevant publik** – Den relevanta publiken är de som en securitizing actor måste övertyga om det existentiella hotet mot ett referensobjekt och det är dessa som kan vidta extraordinära åtgärder. (Emmers 2007:110)

2.2 Kritik mot Köpenhamnsskolan

Kritik kan riktas mot Köpenhamnsskolan då den till stor del endast har ägnat sig åt att skapa en hållbar teori vilket har givit empirisk forskning en skyddad ställning (Emmers 2007:116). Köpenhamnsskolan kritiseras också för att vara centrerad på Europa då samhällen istället för stater för det mesta används som referensobjekt vilket speglar EU och dess gränslösa samhälle med en europeisk identitet och ett europeiskt samhälle (ibid.).

Köpenhamnsskolans prestationer att skapa ett nytt säkerhetskoncept vilket kan innehålla nya frågor, istället för den traditionella militära säkerhetsfrågan, och samtidigt komma ifrån den eurocentrerade bilden vilket ibland benämns ”the Westphalian straitjacket”. Termen ”the Westphalian straitjacket” används för att beskriva tendensen att tro att bilden att det system som formades i 1600-talets Europa speglar hur det internationella samhället alltid ser ut i tid och rum (Wilkinson 2007). Även om den europeiska politiska och ekonomiska integrationen i Europa är speciell så borde inte samhällen som referensobjekt betyda att teorin endast går att applicera på europeiska förhållanden. Ekonomisk och politisk integration med avsaknad av gränser bör inte vara avgörande för att analysera gränsöverskridande samhällen som referensobjekt på andra håll till exempel i Nordamerika eller Sydamerika. Köpenhamnsskolan innefattar som nämnt ovan ett antal andra frågor än den traditionellt militära vilket kan ställa frågan; Hur långt kan man sträcka säkerhetsbegreppet utan att det blir slentrianmässigt? Det finns en risk med att utveckla säkerhetsbegreppet för mycket då det kan nå en nivå då allt och därför inget är en säkerhetsfråga vilket Ralf Emmers sammanfattar på ett bra sätt med ”...everything, and therefore nothing in particular, ends up being a security problem”. (2007:110). Viss kritik riktas också mot lämpligheten, vad det bidrar till, att använda securitization modellen i områden där en realistisk analys kan ge en lika bra bild av den internationella säkerheten (Emmers 2007:116). I Ostasien anses till exempel militära aspekter av säkerhet dominera vilket, även om securitization modellen kan lyfta fram vissa händelser, vilket enligt kritiken leder till att det inte ger något att använda sig av securitization modellen här (Ibid.).

Det finns också ett osammanhängande samband i den epistemologiska ansatsen till securitization modellen och sektor säkerhet där Köpenhamnsskolans idé om sectoral security har en väldigt objektivismiskt epistemologi medan securitization modellen öppnar för möjligheten med en stor öppenhet av det sociala (Mutimer 2007:61). Även om Köpenhamnsskolan har influerat kritiska säkerhetsstudier så distanserar man sig genom avsaknaden av ett epistemologiskt samband. Köpenhamnsskolan erkänner sociala konstruktioner i livet men anser att den konstruktionen i ett säkerhetsperspektiv är tillräckligt stabil för att man ska kunna ställa sig objektiv till den.

3 Security

3.1 Utveckling av Security

Fram till det kalla krigets slutskede innebar security till stor del militär säkerhet. Militär säkerhet dominerade säkerhetsdiskursen under det kalla kriget så till den grad att det kom att bli synonymt med begreppet security (Collins 2007:2). Militär säkerhet var den enda frågan som ansågs ligga inom säkerhetsbegreppet och också det den enda frågan som togs upp på regerings nivå och låg till grund för ändrad policy från regeringars sida. Genom att militär säkerhet var den enda definieringen av säkerhet under det Kalla kriget och dess status som ”high politics” negligerades andra icke-militära frågor och hot som till exempel ökade koldioxidutsläpps påverkan på miljön (Sheehan 2005:3). Security var i första hand sett ur ett makt perspektiv av policy skapar, strateger och även akademiker (Buzan 1991:7) och detta skapade en situation där säkerhet endast kom att behandlas utifrån ett maktperspektiv där säkerhet mot nationalstaten i form av militär säkerhet dominerade. Detta på grund av avsaknad av policy skapar över den nationella nivån (Ibid.).

I början av 1980-talet började det traditionella begreppet security att ifrågasättas av bland annat Richard Ullman som utmanade den rådande säkerhetsdiskursen genom att gå ifrån den traditionella militära hållningen till säkerhet och istället belysa miljöfrågan (Sheehan 2005:45). Barry Buzan utvecklade sedan ett säkerhets begrepp genom sin tes om ”sectoral security” där han delar in säkerhetsbegreppet i fem sektorer inklusive den traditionella militära sektorn. Efter det kalla kriget då det största hotet ansågs komma från främmande makt i form av militära säkerhetshot, där den realistiska traditionella synen på säkerhet dominerade (Sheehan 2005:2), har det skett en förändring till ett tillstånd där få av dagens hot går att spåra till en källa som en suverän stat (Chalk 2000:1). Inte bara den militära sektorn av säkerhet anses utgöra ett säkerhetshot utan även andra sektorer har tagit en framträdande roll som säkerhetsdiskursen. Många av dessa nya hot är vad Peter Chalk kallar ”hot utan fiender” (2000:2) där man går ifrån den traditionella bilden av externa hot mot nationella intressen. Men för att avgöra vad som är ett säkerhetshot eller vad som inte är ett säkerhetshot krävs det att man kan redogöra för hur ett hot eller en fråga blir ett säkerhets hot och också vilken typ av hot det är, om det är på lokal, regional eller global nivå och hur det blir ett säkerhetshot inom de olika säkerhetssektorerna (Buzan et al 1998:1).

3.2 Environmental Security

Environmental security är en av de nya sektorer Barry Buzan tar upp som ett potentiellt hot i sin teori om sectoral security. Miljösäkerhet är en del av det nya bredare konceptet säkerhet. Inom området miljösäkerhet har det gjorts många studier som kopplar miljöproblem med säkerhetsproblem där man försökt ta reda på till vilken grad miljöproblem kan påverka, skapa, konflikter inom eller mellan stater och hur krig eller förberedelser till krig kan påverka miljön. Man har också försökt koppla miljöproblem som orsak till en underminering av nationell säkerhet samt hur miljöproblemet påverkar utvecklingen i världen med tanke på fattigdom och mänsklig säkerhet. Forskning inom dessa områden har påverkat stater och internationella organisationer till handling och vidare efterforskning inom miljöproblem (Barnett 2007:183).

Environmental security myntades i en rapport av World Commission on Environment and Development (WCED) 1987 vilket var ett resultat av ett antal utredningar som följde en FN konferens om human environment i Stockholm 1972 (Ibid. 2007:185). Det var vid det här skedet environmental security började bli del av säkerhetskonceptet utanför det traditionellt militära konceptet av säkerhet. Energi säkerhet som inräknas i environmental security fick stort utrymme när OPEC 1973 drog ner oljeexporten (Ibid. 2007:187) vilket slog hårt mot de energiberoende industrialiserade länderna.

Environmental security, eller miljösäkerhet, är ett rätt vagt begrepp vilket kan bero på det faktum att de båda orden som utgör begreppet i sig är rätt vaga och kan betyda mycket. Om man delar upp begreppets två ord och tar dem var för sig innebär ordet environmental "living organisms and the physical and chemical components of the total Earth system" (Barnett 2007:188) och security kan beskrivas som vetenskapen att folk kan fortsätta njuta av de saker som är viktigast för deras överlevnad och välmående (Ibid.).

3.2.1 Mänskliga och Naturliga Miljöproblem

Miljö kan ses från två synvinklar då den delas upp i mänsklig och naturlig säkerhet där naturliga miljöproblem är händelser som orsakas av naturliga skäl till exempel jordbävningar och vulkanutbrott. Mänskliga miljöproblem är resultat av mänsklig påverkan på miljön som till exempel utsläppen av växthusgaser vilka påverkar ozonlagret och leder till en global uppvärmning med alla dess konsekvenser. Det är den senare som i realiteten är miljösäkerhet där människans utveckling av civilisationer med en otrolig befolkningsökning och en kraftigt ökande ekonomi har resulterat i utsläpp och andra ingrepp i miljön vilket kan generera ett hot mot de mänskliga civilisationerna. Det är viktigt att förstå att mycket av den bredare miljöagendan står utanför begreppet miljösäkerhet (Sheehan 2005:101).

3.2.2 Fyra Subgrupper av Environmental Security

Om man dissekerar upp begreppet environmental security kan man ta fram fyra delar som på olika sätt påverkar samhällen och genererar olika problem. Dessa fyra delar som gemensamt innefattas av environmental security är:

1. **Resurssäkerhet** (resource security) - behandlar naturresurser som ett säkerhetsproblem och kan generera konflikter om tillgång till vatten eller odlingsbar mark.
2. **Energisäkerhet** (energy security) - innefattar tillgången till olika former av energi och denna del av environmental security har haft stort inflytande över uppblussade konflikter.
3. **Miljösäkerhet/Klimatsäkerhet** (environmental security) behandlar miljösystems förändring som ett potentiellt hot mot nationell säkerhet.
4. **Biologisksäkerhet** (biological security) som behandlar upprätthållandet av biologiska system som annars skulle kunna vara ett hot mot nationell säkerhet, de två mest uppenbara biologiska systemen som kan påverka nationell säkerhet är populationssystem och födo system. (Allenby 2001:57-58).

Klimatsäkerhet, med aspekt på mänsklig påverkan av klimatförändring genom utsläpp av växthusgaser, är den del av environmental security som kommer att behandlas i den här uppsatsen. Denna aspekt av miljösäkerhet ges en bra kortfattad förklaring av Braden Allenby med ”Environmental security involves the maintenance of environmental systems whose disruption would likely create national security concerns for the relevant state” (2001:57). Miljösäkerhet innebär att naturliga miljösystem som inte upprätthålls kan bli ett potentiellt hot mot en stats nationella säkerhet.

4 USA och Miljön

4.1 Amerikansk Miljöpolicy

Den amerikanska befolkningen började inse att människans agerande kan ha konsekvenser för naturen i och med boken *Silent Spring* av Rachel Carlson som kom 1962 vilken visade hur sångfåglar berörs och skadas av kemiska utsläpp i miljön (Harris 2001:3). Utifrån detta har den amerikanska befolkningen och sittande amerikanska regeringar uppfattat faran mänskliga utsläpp i naturen kan göra och hur deras vardagliga liv har konsekvenser för miljön inte bara i deras eget land utan också i andra länder. Miljöfrågan har under senare år nått fram till toppen av amerikansk utrikespolitik och amerikanskt beslutfattande vid några få tillfällen (Ibid.). När Bill Clinton kom valdes till president i USA tog han och vicepresident Al Gore på sig att föra miljöfrågan framåt och göra USA ledande för att införa internationella regleringar vilka skulle begränsa utsläpp av till exempel växthusgaser, bland annat var USA:s erkännande och ratificering av Kyotoprotokollet Al Gores skötebarn under sin tid som vicepresident. Det var också vid samma tid som Clinton blev president som miljöfrågan i USA gick från att vara en inhemsk fråga till att behandlas utifrån ett internationellt perspektiv.

Det svåraste långsiktiga miljöproblemet är växthuseffekten, globala uppvärmningen, som orsakas av växthusgaser som koldioxid (CO₂) och metan. Koldioxiden är den värsta växthusgasen och den kommer ut i atmosfären vid användandet av fossila bränslen som bensin, kol och naturgas (Harris 2001:10). Dessa energiprodukter som orsakar koldioxid är stommen i de industrialiserade ländernas ekonomier. Trots internationella avtal och om en reduktion av växthusgaser går det långsamt för USA att implementera löften om sänkta växthus och istället har de amerikanska växthusutsläppen ökat (Ibid. 2001:11).

USA har som primärt mål vad gäller miljöproblem som andra problem att skydda och främja den amerikanska ekonomin vilket leder till att miljöstudier utförda för USA:s räkning ofta lutar åt att söka lösningar och begränsningar av miljöproblem i kontrast till den amerikanska ekonomin och hur åtgärder mot en bättre miljö påverkar ekonomin. De försök som har gjorts för att producera alternativ ren energi och de energibesparingsprogram som har påbörjats har sin grund i energisäkerhet snarare än miljösäkerhet med betoning på växthuseffekten. Den nuvarande administrationen under George W Bush har fram tills nyligen inte adresserat miljöfrågan i någon större bemärkelse utan fokus har i stort legat på kriget mot terrorismen allt sedan den 11 september 2001 och detta är något Al

Gore kommenterar med 'Terrorismen är inte det enda hotet idag, uppvärmningen av klimatet är lika allvarligt' (Offerman 2005).

4.2 Problematiken runt Miljöfrågan i USA

Ett problem med att USA:s delstater lovar minskade utsläpp är att det endast flyttar energi tillverknings I form av kolkraftverk till delstater som inte har lika sträng lagstiftning om utsläpp. Bland annat har Kalifornien beslutat att sänka sina utsläpp av växthusgaser med 25 % fram till år 2020 jämfört med utsläppsnivåerna år 1990 (Ståhl 2006).

Texas republikanske guvernör Rick Perry har inga planer på att minska utsläppen då 16 nya kolkraftverk projekteras i Texas vilkas gemensamma utsläpp per år, 117 miljoner ton koldioxid, är det dubbla jämfört med Sveriges samlade årliga utsläpp. På grund av oro och höjda priser av olja väljer man i Texas att byta till kolkraft. Som ger högre utsläpp, trots att Texas själv känner av klimatförändringen med 1,6 C graders förhöjd vattentemperatur i vid dess kuster och vikar (Ståhl 2006). Texas har inga planer på lagstiftad minskning av utsläpp av växthusgaser och riskerar att bli ett av de ställen på jorden med högst utsläpp.

I USA är intresset för kärnkraft lågt dels på grund av att det anses dyrt att exploatera (Ståhl 2006) och dels med tanke på kärnkraftolyckan 1979 vid Three Mile Island utanför Harrisburg, Pennsylvania (Wood 2007) som har spelat en stor roll i motståndet till kärnkraft i USA trots att det är ett av de renaste sätten att skaffa energi.

Ett annat problem är vilken säkerhet som man till störst del syftar bemöta med amerikanska federala mål att till exempel minska bensinförbrukning med alternativ energi. I George Bushs State of the Union tal 2007 sade Bush som tidigare nämnts upp mål för ökad forskning inom alternativ renare energi. Men i talet tas inte problemet med USA:s energiförbrukning i första hand upp som en fara för miljön utan snarare ser man en fara i USA:s stora import av energi från Mellanöstern som kan skadas av fientligt inställda stater eller terrorister. Den nya teknologin har som syfte att skapa energi vilket skulle kunna göra USA oberoende av energiimport och man skulle kunna se dessa åtgärder som ett svar på energisäkerhet och inte i första hand som ett svar på hotet mot miljösäkerhet i form av klimatförändring.

Ett problem med ren energi i USA är att den amerikanska regeringen har missat möjligheten och negligerat projekt som skulle kunna bidra till ren energi. Enligt the American Council on Renewable Energy kan 70 % av USA:s energibehov täckas med ren och förnybar energi år 2025 om det skulle finnas en konsekvent policy och tillräckligt med investeringar. Problemet är att den amerikanska regeringen inte subventionerar projekt som skulle kunna bidra med ren förnybar energi, pengar som skulle kunna bidra till en storskalig satsning på anläggningar som producerar ren förnybar energi. Däremot subventionerade den amerikanska regeringen oljeindustrin med 33 miljarder dollar mellan åren 1992 och 2002. 2005

gavs olje- och gasindustrin 6 miljarder dollar i subventioner över en femårsperiod och kolindustrin vilken är den som står för mest utsläpp fick 10 miljarder dollar i subventioner (Parenti 2007). Men även om "The Bush administration was reluctant to take any actions that might have serious economic repercussions for the US economy" (Schreurs 2004:211) vilket fick dem att avstå från Kyoto samarbetet så tycker man att om de pengar som de satsas på gamla energikällor istället skulle satsas på förnybar ren energi så skulle till exempel vindkraften kunna utvecklas enormt och ta större andelar av den amerikanska energimarknaden. Vindkraft är den förnybara energi form som växer mest i USA och även om den idag endast står för en procent av den amerikanska energiproduktionen så motsvarar det energin från 10 stora kärnkraftverk eller 20 kolkraftverk. Vindkraft är populärt därför att Terry Hudgens som har jobbat med gas och olja på Texaco i 25 år har gett sig in i vindkraftbranschen. Stora Europeiska bolag, med större erfarenhet av vindkraft har också börjat etablera sig i USA (Parenti 2007). Men då kvarstår frågan varför den amerikanska regeringen har gett förnybar energi så lite uppmärksamhet och det kanske ligger i att de stora oljebolagen genom effektiv lobbyverksamhet lyckas säkra sin egen existens på miljöns bekostnad. Det har även förekommit falsifiering av forskningsrapporter inom Vita Huset där en före detta oljelobbyist som var ansvarig för the White House council on environmental quality själv redigerat och tagit bort delar av forskningsrapporter framställda av forskare anställda av regeringen (Younge 2005).

4.3 Miljöfrågan enligt Michael Wood

Michael Wood har sedan han blev USA:s Sverigeambassadör i juni 2006 jobbat aktivt med en stor fråga och det är miljön och i första hand förnybar energi och detta projekt går under namnet "One Big Thing". Projektet går ut på att sammanföra svensk teknologi med amerikanskt kapital vilket skulle främja utvecklingen av alternativ energi. Enligt Michael Wood är ny teknologi det bästa sättet att bromsa miljöproblemen och utsläpp av växthusgaser då andra metoder har för stora kostnader och skulle vara slag mot ekonomin. Folk skulle inte vara vänligt inställda till att avsäga sig den levnadsstandard och det sätt som man är van att leva på vilket innebär att chanserna för att man ska kunna genomföra reformer som minskar utsläppen.

Michael Wood ser klimatförändringen som ett stort hot och pekar på USA:s medvetenhet på klimat hotet bland annat genom George Bushs State of the Union tal i januari 2007 där president Bush satte upp ett mål att reducera bensin konsumtionen med 20 % de närmsta tio åren vilket skulle innebära en förminskning i mängd bensin som motsvarar tre fjärdedelar av USA:s import av energi från Mellanöstern i dagsläget (State of the Union 2007). Bush har också satt som mål att USA ska minska sin import av energi från Mellanöstern med tre fjärdedelar senast år 2025 (One Big Thing - White Paper). USA har också avsatt

enorma summor för forskning om alternativ energi bland annat 70 miljarder dollar till forskning om etanol.

Michael Wood förklarar också varför USA inte har skrivit på Kyotoprotokollet med att det är ett orättvist fördrag gentemot USA då en amerikansk ratifikation skulle innebära ett löfte om att bromsa den amerikanska ekonomin vilket skulle utgöra fördel för till exempel Indien, Kina och Brasilien som inte skrivit på. Dessa länder står också för stora utsläpp av växthusgaser. USA har valt en annan lösning än Kyoto som går ut på att lägga tonvikten på utveckling och forskning och belysa och bekämpa global uppvärmning genom denna valda väg. USA kommer genom ny teknologi, renare energi, kunna bli ett föredöme inom kampen mot global uppvärmning. George Bushs kommer USA uttalande: 'non-polluting technology, the country could develop a post-Kyoto strategy' (One Big Thing – White Paper) visar att det finns en vilja att bromsa växthuseffekten från Vita Huset.

Det finns enligt Michael Wood ett ökat medvetande om miljöproblem som klimatförändring orsakad av växthusgaser i USA. Kongressen har godkänt lagförslag som syftar till att minska utsläpp och kongressens initiativ tillsammans med ny teknologi är det som behövs för att miljöproblem ska kunna hanteras. Bland annat så har man med ny teknologi och politisk vilja minskat den för Los Angeles kännetecknande smogen med 80 % och även sura regn och utsläppen av gaser som skadar ozonlagret har reducerats med teknologi och politisk vilja.

Enligt Wood är ”kapitel ett” avklarat vilket innebar att göra folk uppmärksamma på miljöproblemet och för detta lovordar Wood Al Gores ansträngningar för att få folk att inse faran med klimatproblemet och Wood anser att Al Gore är den person som ”got the issue to tip-over” (Wood 2007). Miljöfrågan gick med andra ord från att ligga på en nivå som inte var vidare uppmärksammat till att tippa över och bli en vida omdiskuterad fråga. Det som nu återstår är ”kapitel två” vilket innebär att göra någonting åt problemet och enligt Wood är det bästa sättet att bemöta problemet, med tanke på ekonomin, teknologi.

4.4 Miljöfrågan enligt Al Gore

”Medvetenheten om klimatförändringarnas globala inverkan har accelererat med en rasande hastighet de senaste sex-tio månaderna. FN har lämnat tunga rapporter som ger obestridliga belägg för koldioxidutsläppens förödande konsekvenser för jordens framtid.” (DN Ledare 14.5.2007). Detta beror på mångt och mycket av att Al Gores film *An Inconvenient Truth* hade premiär för cirka tio månader sedan. Albert Arnold "Al" Gore Jr., född 31 mars, 1948, är en amerikansk politiker och affärsman. Han var tidigare USA:s vicepresident under Bill Clinton. Gore ställde upp i presidentvalet i USA 2000 men blev besegrad av George W. Bush i ett utdrag och omdiskuterat val. Under större delen av sitt liv har Gore intresserat sig för miljö och klimat frågor. En obekvämt sanning är en dokumentärfilm från 2006 av och med Al Gore. Filmen handlar om den globala uppvärmningen och dess effekter. Filmen är gjord som en föreläsning där Al Gore

i första hand vill övertyga den skeptiska amerikanska allmänheten, om att de inte längre råder någon tvekan om att det är människan som påverkat klimatet. ”Redan 1990 hävdade han att det globala miljöproblemet blivit en fråga för nationell säkerhet i USA” (Barnett 2001:77).

Enligt Gore pågår det ett skift inom den amerikanska industrin vilket kan komma att leda till en förändrad, modernare syn på miljön. Amerikanska företag som har en internationell prägel kommer att se en kostnad i att villkoren ser olika ut på olika kontinenter vilket kommer leda till en press på den amerikanska regeringen att genomföra miljöreformer i internationell anda som att till exempel skriva under Kyotoprotokollet (Offerman 2005). Gore anser också att Bush administrationen inte tar miljöhotet på tillräckligt allvar men att de Bush kan behöva ta tag i problemet då ’Verkligheten bankar allt hårdare på dörren, även hos president Bush’ (ibid.). Naturliga katastrofer som orkanen Katrina har också givit Al Gores kampanj för en ökad insikt i problemet med klimatförändringar, ”What changed in the US with Hurricane Katrina was a feeling that we have entered a period of consequences” (Gore 2006).

4.4.1 An Inconvenient Truth

Filmen presenterar ett flertal möjliga framtida klimatkatastrofer som en följd av global uppvärmning och det vetenskapliga budskapet sammanfattas bra på filmens egen hemsida. Filmen beskriver växthuseffekten och hur det till en viss grad är något positivt då det håller jorden varm. Men i dagsläget har koldioxidutsläppen som orsakas av förbränning av fossila bränslen skapat en situation då temperaturen fortsätter att stiga till alarmerande nivåer. De flesta forskare är ense om att global uppvärmning är en process som sker på riktigt, att det sker nu och att det är på grund av mänskliga aktiviteter som detta sker. Bevisen är enligt Gore otaliga i form av att glaciärer smälter, djur och växter flyr sina naturliga habitat och stormar och oväder blir allt mer allvarliga och intensiva. (Gore 2006). I filmen ges ett antal olika fakta och möjliga scenarier för framtiden om det inte sker en förändring i människans sätt att behandla planeten:

- Antalet orkaner i kategorierna 4 och 5¹ har nästan fördubblats under de senaste 30 åren
- Malaria har på grund av gynnsammare klimat på högre höjd för mygg nått till städer och befolkning som tidigare bott utom räckhåll för sjukdomen.
- Globala havsnivåer kan stiga upp emot 10 meter till följd av islossning på Grönland och Antarktis vilket skulle vara förödande för många kustlinjer.
- Torka och skogsbränder kommer att bli ett allt mer förekommande fenomen. (Gore 2006)

¹ Saffir-Simpsons 1-5 gradiga orkanskala där 5 står för de kraftfullaste och mest intensiva orkaner med vindar över 249 km/h.

4.5 Förändringar i Amerikansk Miljöpolicy

Ända sedan president George Bush kom till makten har han förespråkat forskning om teknologiska lösningar till problemet med klimatförändring. Det har dock inte legat något stort fokus på direkta lösningar vilket skulle kunna skada den amerikanska ekonomin och detta är också orsaken till att USA valde att ställa sig utanför de åtaganden som medföljde en eventuell ratifikation av Kyotoprotokollet.

Den 11 juni 2001 tillkänna gav president Bush initiativ för att främja forskning av klimatförändringar, forskning av ny teknologi och internationellt samarbete. I januari 2003 tog president Bush i sitt State of the Union tal upp initiativ till forskning om vätgas celler som ett renare alternativ till bränsle för bilar (State of the Union 2003). Det är mycket få initiativ som togs under de första åren som syftar till att just bromsa växthuseffekten utöver forskningsanslag för ny teknologi. Det som verkade intressera vita huset inom det globala samarbetet för att minska växthusgaser mest var forskning om förnybar energi vilket går i linje med det energisäkerhetsproblem USA verkade sätta högre rang på än just miljösäkerhet som växthuseffekten. George Bush som satsar mycket pengar på vidare forskning om klimatproblemet och ny teknologi anser att 'It's easier to solve a problem when you know a lot about it.' (Younge, Bush citerad i The Guardian). I augusti 2002 gick USA med i ett samarbete kallat Renewable Energy and Energy Efficiency Partnership vilket är ett multilateralt samarbete för att accelerera utvecklingen av förnybar energi och ny teknologi för snålare energikonsumtion (White House 1).

Utöver vissa steg mot ett ökat miljömedvetande i form av anslag till forskning om klimatförändringar och till forskning om ren energi under 2001. Den 18 maj 2001 lade president Bush fram en exekutiv order med syfte att öka utvecklingen av energi samt sparande av energi och i denna order säger även Bush att

"The increased production and transmission of energy in a safe and environmentally sound manner is essential to the well-being of the American people" (Executive Order 2007.05.18)

Vilket visar på ett intresse att framställa energi på ett miljövänligt sätt för att behålla det amerikanska folkets välmående. Det finns dock inte mycket i de exekutiva order president Bush utfärdat fram till 2007 som skulle påvisa att det finns ett problem med växthusgaser som kan ha klimatförändringar och vara en fara för det amerikanska folkets välmående.

År 2007 kommer ett antal exekutiva order med hänsyn till energi och klimatförändring. Den 24 januari 2007 utgår en exekutiv order med syfte att alla federala myndigheter ska jobba för att sänka utsläppen av växthusgaser genom att använda mindre energi. Målet är att alla federala myndigheter år 2015 genom effektivt energianvändande ska ha minskat energianvändandet med 30 % i relation till användandet år 2003. Detta är en förändrad policy för den amerikanska regeringen som dess myndigheter skall följa:

It is the policy of the United States that Federal agencies conduct their environmental, transportation, and energy-related activities under the law in support of their respective missions in an environmentally, economically and fiscally sound, integrated, continuously improving, efficient, and sustainable manner. (Executive Order 24.1.2007)

Detta är det första tecknet på åtgärder av Bush administrationen med syfte att minska nuvarande utsläpp av växthusgaser och det kommer alltså att ske genom att "improve energy efficiency and reduce greenhouse gas emissions of the agency, through reduction of energy intensity" (Executive Order 24.1.2007). Genom denna exekutiva order från presidenten går USA ifrån att endast investera i forskning om ny teknologi till att effektivt försöka minska utsläppen av växthusgaser. Den 14 maj 2007 kommer det en ny exekutiv order från presidenten med ytterligare policy förändringar vilka ska verka för mindre utsläpp av växthusgaser:

It is the policy of the United States to ensure the coordinated and effective exercise of the authorities of the President and the heads of the Department of Transportation, the Department of Energy, and the Environmental Protection Agency to protect the environment with respect to greenhouse gas emissions from motor vehicles, nonroad vehicles, and nonroad engines, in a manner consistent with sound science, analysis of benefits and costs, public safety, and economic growth. (Executive Order 14.5.2007)

Problemet med växthuseffekten börjar nu med allvar att bemötas av USA dock sker det fortfarande försiktigt men mål som har satts upp för ett minskat utsläpp av växthusgaser främst via miljövänliga alternativ till bensin och energisnåla alternativ börjar bli realistiska i USA. 2002 satte president Bush ett mål att minska utsläppen av växthusgaser med 18 % fram till 2012 och detta mål ser ut att kunna nås med redan vidtagna åtgärder (White House 2). President Bushs 20/10 plan som Bush aviserade i sitt State of the Union tal i januari 2007 är också en åtgärd som är rätt drastisk i ett bensinälskande land och visar på åtgärder tagna för att komma till rätta med problem med växthusgaser även om det också är en åtgärd som gynnar USA:s energisäkerhet. Bush har, vid frågor om otillräckliga åtgärder mot klimat hotet, refererat till IPCC:s² rapport från 2001 som då ansåg det som endast *troligt* att mänsklig aktivitet orsakade klimatförändringar och global uppvärmning. 2007 kom en ny rapport från IPCC som klargjorde att det var *mycket troligt* att mänsklig aktivitet var orsaken

² International Panel on Climate Change

5 Identifikation av Processen

5.1 Al Gore – Securitizing Actor?

“A securitizing actor is someone, or a group, who performs the security speech act. Common players in this role are political leaders, bureaucracies, governments, lobbyists and pressure groups” (Buzan et al 1998:40)

Al Gore är i allra högsta grad en securitizing actor om man ser till de uttalanden och det arbete han lägger ner på miljöproblem och framförallt klimatförändringen. Visserligen finns det en lång rad andra grupper, organisationer och enskilda individer som jobbar för minskade utsläpp av växthusgaser vilka i sin tur orsakar en påtaglig klimatförändring med fara för människans säkerhet. Mikhail Gorbachev, Sovjetunionens siste president, har skapat organisationen Green Cross International vilken förespråkar ett bättre handlande av planeten och en Global Glasnost vilket står för en öppenhet mellan regeringar, individer och organisationer (Gorbachev 2005:xviii).

Al Gore är den som kan ses som den mest framgångsrika securitizing actor i USA vad gäller klimatfrågan. Även om han länge har jobbat med att belysa klimatfrågan och dess potentiella hot så är det först nu i och med filmen *An Inconvenient Truth* han har lyckats nå en bred publik, och viktigast av allt en publik som kan agera. Al Gore fyller de krav som enligt securitizing modellen ställs för en lyckad securitizing actor. En securitization actor är ofta karakteriserade av kraftfulla personer och utgör ofta en del av ett elitskikt i samhället (Emmers 2007:112) och en person som tillhör en politisk elit har ett övertag gentemot andra aktörer när det gäller att kräva extraordinära åtgärder (Ibid. 2007:113) vilket Al Gore kan sägas var med ett antal år som vicepresident i USA. Securitization av en fråga är ofta beroende av en sådan person då det behövs makt och inflytande (Ibid. 2007:112) för att genomföra processen.

Al Gore är ett utmärkt exempel på en securitizing actor om man ser till hans status i det amerikanska samhället med hänsyn till hans många år som vicepresident och till hur många som faktiskt ville se honom som president i det amerikanska presidentvalet år 2000. Michael Wood som är USA:s Sverigeambassadör och utnämnd av George Bush anser att Gore är den person som fått klimatfrågan att gå över vad han kallar ”the tippingpoint” (Wood 2007). Enligt Wood har Al Gore genom sitt arbete fått en stor del av det amerikanska folket att öppna ögonen för klimatproblemet och med det efterfrågat förändring.

5.1.1 An Inconvenient Truth som Speech Act

”Their argument will normally be that it is necessary to defend the security of the state, nation, civilization or some larger community, principle or system.” (Buzan *et al* 1998:40).

Filmen *An Inconvenient Truth* bör ses som en form av speech act vilken har till syfte att visa på ett existentiellt hot mot den mänskliga civilisationen. Al Gore gör väldigt tydligt klart att det föreligger ett hot mot vår säkerhet i form av klimatförändringar som drastiskt kan förändra vår säkerhetssituation i den mening att folk kan fortsätta njuta av de saker som är viktigast för deras överlevnad och välmående (Barnett 2007:188). Naturliga miljösystem som inte upprätthålls kan bli potentiella hot (Allenby 2001:57) och Gore visar i *An Inconvenient Truth* på hur temperaturskillnader hänger ihop med temperaturförändringar och att utan restriktioner kommer koldioxid koncentrationerna bli skyhöga (Gore 2006).

Al Gore riktar stark kritik mot Bush administrationen och dess ovilja att skriva under Kyotoprotokollet vilket skulle ge direkta åtgärder för att minska koncentrationen av koldioxid. Filmen och dess roll som speech act riktar sig till stor del mot det amerikanska folket för att sätta press på regeringen att vidta åtgärder. Orkanen Katrina som ödelade New Orleans hösten 2005, vilket fick stort utrymme i media, lär ha bidragit en hel del till att folk uppskattar det Al Gore framför i sin film och tar hotet om klimatförändringar på allvar. Folk utsattes genom Katrina för en våldsam tragedi och det i samband med att någon med makt och inflytande, Al Gore, bara månader senare ger ut en film som beskriver orsakerna som mänskliga och att det blir värre om inte något görs åt saken bidrar säkerligen till att folk tar det existentiella hotet mot mänskligheten på allvar. Gore använder sig likt en securitizing actor i sin speech act av ett språk som kopplar problemet till säkerhet, environmental security, för att övertala en relevant publik om de föreliggande farorna (Emmers 2007:113).

5.1.2 Vad anges som Referensobjekt?

Vid en securitization process använder sig en securitizing actor av en speech act för att visa på ett existentiellt hot mot ett referens objekt. I *An Inconvenient Truth* kan man tydligt urskilja vad referensobjektet är, det är mänskligheten eller den mänskliga civilisationen. Klimatförändringar kan komma att leda till att människor inte kan fortsätta leva som de hittills gjort, det vill säga fortsätta att njuta av de saker som är viktigast för deras överlevnad och välmående (Barnett 2007:188). Den mänskliga civilisationen är vad som kommer att påverkas av hotet med ett ändrat klimat. Som tidigare nämnts tar filmen *An Inconvenient Truth* upp ett antal redan bevisade fakta om klimatförändringar men också upp potentiella scenarium som kan komma att drabba mänskligheten hårt.

Klimatförändringar drabbar visserligen olika platser och nationer på olika sätt men hotet från klimatförändring är något som påverkar alla. Även om olika länder drabbas i olika grad så finns det en interdependens vilket leder till mer eller

mindre allvarliga konsekvenser för alla. Gore tar i filmen upp spridning av sjukdomar som exempel och även de potentiellt enorma flyktingströmmar som kan bli en konsekvens av global uppvärmning med stora landmassor som dränks under vatten. Bland annat ger Gore i filmen exempel på hur stora urbana områden ligger inom riskzonen för att bli översvämmade. Ett referensobjekt kan bestå av individer, grupper men också andra områden som miljö (Emmers 2007:113). Al Gore refererar både till jordens ekosystem som även det kan vara ett referensobjekt men framförallt så ges bilden av den mänskliga civilisationen som existentiellt hotad av klimatförändringar orsakade av människor.

5.2 Reaktionen

USA och Bush administrationen har visat tydliga tecken på att de inser hotet från klimatförändringar och global uppvärmning. De har vidtagit åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser och verkar ha accepterat det faktum att mänsklig aktivitet till stor del ligger bakom problemet. Har då USA vidtagit extraordinära åtgärder inför hotet mot dess befolkning orsakat av klimatförändringar? Enligt Köpenhamnskolans definition av extraordinära åtgärder kan man faktiskt påstå att de har gjort så.

Enligt Köpenhamnskolans definition är extraordinära åtgärder något som går bortom regler och policy och den hållning man normalt har (Emmers 2007:114). Extraordinära åtgärder ska också vara riktade mot just det problem eller hot som står för ett existentiellt hot mot ett referensobjekt och implementeringen av extraordinära åtgärder innebär även en identifiering och klassificering av en fråga som ett hot som omedelbart bör angripas (Ibid.). USA har som tidigare nämnts accepterat det faktum att klimatproblemet och policyförändringar har till en mild grad genomförts vilka har som syfte att minska utsläppen av växthusgaser men det sker inte på bekostnad av till exempel ekonomin.

Vad som skulle kunna göras och i så fall anses vara extraordinära åtgärder i USA idag skulle till exempel vara införandet av federala lagar som syftade till att alla delstater minskar utsläppen av växthusgaser och att man till exempel skulle skriva under Kyotoavtalet och gå ifrån den hårda hållningen att ekonomin går i första hand.

De reaktioner som dock har lett till vissa åtgärder mot att bromsa utsläppen av koldioxid har är med stor sannolikhet en konsekvens av Al Gores arbete och speciellt den speech act som *An Inconvenient Truth*, som lett till ett stort folkligt tryck på den amerikanska regeringen att beivra frågan. Men Bush administrationen kan också ha varit starkt påverkade av IPCC:s senaste rapport som ser mänsklig påverkan på miljön som en *mycket trolig* orsak till klimatförändring och global uppvärmning. Bush har som tidigare nämnts refererat till IPCC:s rapport från 2001 och de åtgärder som vidtagits 2007 kan alltså vara ett resultat av IPCC:s senaste rapport.

5.3 Var i Securitization processen befinner sig Klimatfrågan?

För att en securitization process ska anses var lyckad behöver endast frågan läggas fram som ett existentiellt hot och mottas och accepteras av en publik (Buzan et al 1998:25). Klimatfrågan har av Al Gore lagts fram som ett existentiellt hot och med *An Inconvenient Truth* som speech act har också fråga mottagits av det amerikanska folket och regering. Däremot är det svårt att avgöra om klimatfrågan i dagsläget har accepterats fullt ut av den publik som är mest relevant just nu nämligen Bush administrationen. Dock så är securitization en process vilket innebär att den rör sig över tid och även om de som har mottagit och accepterat Al Gores speech act i dagsläget inte är i position att beivra klimatfrågan. USA är en demokrati med folkvald regering vilket innebär att man vid nästa val borde kunna se att de som mottagit och accepterat Al Gores speech act väljer att rösta på den kandidat som står närmst införandet av extraordinära åtgärder för att behandla klimatproblemet.

Enligt Köpenhamnsskolans två stegs process för securitization har Al Gore passerat det första steget som innebär att ett initialt steg tas genom att framställa klimatfrågan som ett existentiellt hot mot mänskligheten (Emmers 2007:112). Men att använda sig av säkerhetstermer gör inte en fråga automatiskt till en säkerhetsfråga utan att det finns ett tillräckligt framstående konsensus etablerat av hotet som kan leda till påtagliga politiska (Ibid.). Steg två innebär att en securitizing actor, Al Gore, lyckas övertyga den relevanta publiken om att det föreligger ett existentiellt hot (Ibid.). Detta i sin tur kan leda till att extraordinära åtgärder införs. Om man ser till Bush administrationens erkännande att mänsklig aktivitet ligger bakom klimatförändringar och global uppvärmning och att detta utgör ett hot mot vår säkerhet så kan man tycka att Al Gore har lyckats övertyga en tillräckligt stor del av människor med inflytande att det föreligger ett hot. Vad som förstärker intrycket att Gore lyckats med sin speech act är Michael Wood som ackrediterar Gore för att vara den som fått frågan över "the tipping point" alltså att Gore har förmedlat ett budskap som mottagits och accepterats av en publik. Om den är relevant eller inte återstår att se. Michael Wood anser också att kapitel ett är avklarat vilket innebär att skapa en bred konsensus om klimatfrågans reella hot och att kapitel två nu återstår vilket innebär att göra någonting åt saken (Wood 2007). Var står då klimatfrågan i securitization spektrumet? Klimatfrågan har i USA nått den del av securitization spektrumet som kallas securitized då normal politisk procedur inte längre anses rimligt för att möta hotet (Emmers 2007:114). Klimatfrågan håller alltså på att accepteras som ett reellt hot och även om inga extraordinära åtgärder har tagits på federal nivå än så har till exempel delstater som Kalifornien vidtagit åtgärder som kan ses som över det normala för att möta klimat hotet. Al Gore spår också att åtgärder för att möta klimat hotet kommer att införas på federal nivå direkt efter det att Bush lämnar Vita Huset (Offerman 2005).

6 Slutsatser

Securitization är en process där resultaten för en lyckad process ligger i betraktarens ögon av vad som till exempel kan placeras inom begreppet extraordinära åtgärder. Extraordinära åtgärder är som tidigare nämnt åtgärder som går utanför det normala politiska svängrummet (Emmers 2007:114) och vad som anses gå utanför normala politiska beslut i ett land som USA kan vara hårfint. Bland annat har olika delstater olika uppfattning av problemet vilket innebär att stater som till exempel Kalifornien har genomfört extraordinära åtgärder medan till exempel Texas inte alls har reagerat på uppfattningen att global uppvärmning och klimatförändring är orsakat av mänskliga aktiviteter.

Dock anser vi att det empiriska material vi har använt visar att klimatfrågan via en securitization process besvarar vår första fråga där vi ville ta reda på om klimatfrågan har rört sig mot en securitized nivå inom securitization spektrumet. Klimat frågan har v genom en act of securitization förflyttat sig från en politicized nivå mot en securitized nivå.

Detta leder oss till frågeställning två där vi först och främst ville ta reda på var frågan står idag. Det finns inget givet svar på var den står då en lyckad securitization process innefattar en acceptans av hotet av en publik som anser att rådande policy gentemot hotet inte är adekvat (Ibid.). Det handlar dock om en pågående process inom vilket detta kan komma att ske inom en viss framtid och det är först då man kan avgöra om securitization processen varit lyckad. Det svar vi skulle vilja ge på denna fråga är att klimatfrågan har nåt en securitized nivå men securitization processen är inte än helt avslutad.

Andra delen av den andra frågan inbegriper frågan vilka det är som ligger bakom securitization processen av klimatfrågan. Vi har valt att se Al Gore som en securitizing actor eftersom att han under lång tid förespråkade åtgärder mot miljöproblemet och Gore uttalade sig redan i början av 1990-talet om att klimatfrågan var ett hot mot USA:s nationella säkerhet. Den föreläsningsturné Gore genomförde som resulterade i filmen *An Inconvenient Truth* anser vi vara hans speech act då den framställer klimat hotet som ett existentiellt hot, inte bara mot USA, men mot mänskligheten i sig. Det är denna speech act som vi anser har möjliggjort press på den amerikanska regeringen att börja agera mot klimat hotet med åtgärder som till viss del kan sägas gå utöver det normala politiska svängrummet. Vi anser också att ett definitivt slut på securitization processen av klimatfrågan kan komma vid ett eventuellt regeringsskifte i USA. Men det kan komma tidigare till följd av ökat tryck på sittande administrationen bland annat genom forskningsrapporter från till exempel IPCC och andra aktörer som stöder Al Gores securitization rörelse.

7 Referenser

- Allenby, Braden. (2001). 'New Priorities in U.S Foreign Policy: Defining and Implementing Environmental Security', i Paul G. Harris (red.), *The Environment, International Relations, and U.S. Foreign Policy*. Washington D.C: Georgetown University Press.
- Barnett, Jon. (2001). *The Meaning of Environmental Security: Ecological Politics and Policy in the New Security Era*. New York: Zed Books Ltd.
- Barnett, Jon. (2007). 'Environmental Security', i Allan Collins (ed.), *Contemporary Security Studies*. Oxford: Oxford University Press
- Buzan, Barry. (1991). *People, State & Fear: An agenda for international security studies in the post-cold war era*. 2nd edition. Essex: Pearson Education Limited
- Buzan Barry, Waever Ole, de Wilde Jaap. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. London: Lynne Rienner Publishers, Inc.
- Chalk, Peter. (2000). *Non-Military Security and Global Order: The Impact of Extremism, Violence and Chaos on National and International Security*. London: Macmillan Press Ltd.
- Chasek S. Pamela, Downie L. David, Brown Welsh Janet. (2006). *Global Environmental Politics*. 4th Edition. Boulder: Westview Press
- Collins, Allan. (2007). 'Introduction: What is Security Studies', i Allan Collins (ed.), *Contemporary Security Studies*. Oxford: Oxford University Press
- DN-Ledare. (2007). 'Rött mot Grönt i USA' i *Dagens Nyheter*. <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=573&a=649748> Publicerad 14.5.2007. Senast besökt 15.5.2007
- Emmers, Ralf. (2007). 'Securitization', i Allan Collins (red.), *Contemporary Security Studies*. Oxford: Oxford University Press
- Esaiasson Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson Henrik, Wängnerud Lena. (2004). *Metodpraktikan: Konsten att Studera Samhälle, Individ och Marknad*. Andra Upplagan. Stockholm: Norstedts Juridik AB
- Executive Order 2001.05.18. 'Actions to Expediate Energy-Related Projects' av George W Bush. <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/05/20010518-5.html> publicerad 18.5.2001. Senast besökt 16.5.2007
- Executive Order 2007.01.24. 'Strengthening Federal Environmental, Energy, and Transportation Management' av George W Bush. <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2007/01/20070124-2.html> publicerad 24.1.2007. Senast besökt 16.5.2007
- Executive Order 2007.05.14. 'Cooperation Among Agencies in Protecting the Environment with Respect to Greenhouse Gas Emissions From Motor Vehicles, Nonroad Vehicles, and Nonroad Engines' av George W Bush.

- <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2007/05/20070514-1.html>
publicerad 14.5.2007. Senast besökt 16.5.2007
- Gorbachev S. Mikhail. (2005). 'Foreword' i Linda Starke (red.), *State of the World: Redefining Global Security*. Washington DC: Worldwatch Institute
- Gore, Al. (1992). *Earth in the Balance: Forging a New Common Purpose*. London: Earthscan Publications Ltd
- Gore, Al. (2006). i Davis Guggenheim (director). *An Inconvenient Truth*. Dokumentärfilm om klimatförändringar och klimathotet.
- Harris G. Paul. (2001). 'International Environmental Affairs and U.S Foreign Policy', I Paul G. Harris (red) *The Environment, International Relations and U.S. Foreign Policy*. Washington D.C: Georgetown University Press.
- Lundquist, Lennart. (1993). *Det Vetenskapliga Studiet av Politik*. Lund: Studentlitteratur
- Mutimer, David. (2007). 'Critical Security Studies: A Schismatic History', i Allan Collins (ed.), *Contemporary Security Studies*. Oxford: Oxford University Press
- Offerman Catrin, (2005). 'Vad krävs för att USA ska skriva under Kyotoprotokollet? Intervju med Al Gore i *Miljö & Utveckling*. Nr 5, 2005.
- One Big Thing – White Paper (2007). Partners for Cleaner Energy – U.S. Embassy Stockholm.
<http://stockholm.usembassy.gov/Environment/White%20Paper%20External%20FINAL%20Apr%2023.pdf> senast besökt: 15.5.2007
- Parenti Christian. (2007). 'Big Is Beautiful: Green Utilities Grow, But Not Fast Enough' i *The Nation*, special issue: Surviving the Climate Crisis; What must be Done. Utgiven 7 maj, 2007
- Schreurs A. Miranda. (2004). 'The Climate Change Divide: The European Union, the United States, and the Future of the Kyoto Protocol' i Vig J. Norman och Faure G. Michael, (red). *Green Giants? Environmental Policies of the United States and the European Union*. Cambridge: The MIT Press
- Sheehan, Michael. (2005). *International Security: An Analytical Survey*. London: Lynne Rienner Publishers, Inc.
- State of the Union (2007). Tal av president George Bush den 23 januari 2007.
<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2007/01/20070123-2.html>. senast besökt: 15.5.2007
- State of the Union (2003). Tal av president George Bush den 28 januari 2003.
<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2003/01/20030128-19.html> senast besökt: 15.5.2007
- Ståhl, Sven. (2006). 'Mest Luft i Klimatbeslutet' i *Miljöaktuellt*. Nr 7, 4 oktober, 2006. Utgiven av Naturvårdsverket.
- Walker Peter. (2007). 'Humans blamed for climate change' I *Guardian Unlimited*.
<http://environment.guardian.co.uk/climatechange/story/0,,2004550,00.html>
publicerad 2.2.2007. Senast besökt 16.5.2007
- White House 1. (2005). 'Climate Change Fact Sheet' faktablad från Vita Huset.
<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2005/05/20050518-4.html>.
Publicerad 18.5.2005. Senast besökt 16.5.2007

- White House 2. (2007). 'Fact Sheet: Twenty in Ten: Strengthening Energy Security and Addressing Climate Change' faktablad från Vita Huset. <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2007/05/20070514-2.html>
Publicerad 14.05.2007. Senst besökt 16.05.2007
- Wilkinson, Claire. (2007). 'The Copenhagen School on Tour in Kyrgystan: Is Securitization Theory Useable Outside Europe?' i *Security Dialogue*. 2007; 38; 5.
- Wood M. Michael (2007). USA:s Sverigeambassadör. Föreläsning vid Malmö Högskola den 27 april 2007.
- Younge Gary. (2005). 'US environmental policy chief quits' i *Guardian Unlimited* – Special Reports. New York. Publicerad den 13 juni 2005. Senast besökt 2007.05.16